

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

**ВЕЋУ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ ПРАВНО - ЕКОНОМСКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду од 21.02.2019. годин именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата Зорана Малбашића, под насловом „**Албански и мађарски сепаратизам као генератори политичког насиља у Југоисточној Европи**“, у саставу:

1. Проф. др Драгана Коларић, Криминалистичко-полицијска академија
2. Проф. др Драган Симеуновић, ментор
3. Проф. др Ивана Дамњановић

Комисија је прегледала и оценила наведени докторски рад и на основу мишљења свих њених чланова Наставно-научном већу Факултета политичких наука подноси следећи

РЕФЕРАТ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Кандидат Зоран Малбашић рођен је 07. Фебруара 1983. године у Сремској Митровици. Основне студије завршио је 2006. Године на Правном факултету Универзитета у Новом Саду, стекавши звање дипломираног правника. Студије наставља на истом факултету, где 2007. године стиче и звање дипломирани правник – мастер. Докторске студије на Факултету политичких наука, смер Међународне и европске студије, уписао је 2014. године. Током студија био је стипендиста града Сремска Митровица и Фондације за развој научног и уметничког подмлатка Републике Србије. У Влади Србије запослен је на пословима безбедности од 2007. године, а од 2014. године ради и као асистент на предметима *Безбедносно обавештајни системи* и *Безбедносни менаџмент* на Академији за националну безбедност у Београду. Говори енглески језик.

Објављени радови

1. *Историјски ревизионизам: Прогрес науке или идеолошко оружје?*, Политичка ревија, Београд, година (XXVIII) XV, vol. 48, br. 2/2016, стр. 169-185.
2. *Безбедносно-обавештајни систем Мађарске и актуелни безбедносни изазови*, (коауторство са доц. др Милованом Трбојевићем) Национална безбедност, Београд, година 3, број 4/2016, стр. 79-93.
3. *Перспективе радикалне деснице у Европи*, Национална безбедност, Београд, година 4, број 6/2017, стр. 9-20.
4. *Безбедносни аспекти европске мигрантске кризе* (коауторство са доц. др Милованом Трбојевићем), научни скуп *Наука и стварност*, Пале, Република Српска, БиХ, 2017, стр. 455-469.

2. Основни подаци о дисертацији

Докторска дисертација *Албански и мађарски сепаратизам као генератори политичког насиља у Југоисточној Европи*, кандидата Зорана Малбашића обухвата 367 страна стандардног формата. Поред *Уводних разматрања* (стр. 1–17) и и завршног поглавља под насловом *Практичне импликације резултата истраживања и закључна разматрања* (стр. 311–323), докторска дисертације је подељена на пет

поглавља: 1. *Одређење појма сепаратизам* (стр. 18–69), 2. *Политичко насиље* (стр. 70–107), 3. *Развој сепаратизма и савремени сепаратистички конфликти* (стр. 108–121), 4. *Студија случаја сепаратизма: Албански сепаратизам* (стр. 122–231), 5. *Студија случаја сепаратизма: Мађарски сепаратизам* (стр. 232–310). Поглавља су систематично подељена на већи број потпоглавља, чиме је учвршћена структура и олакшано читање рада. Списак коришћене литературе заузима 36 страна (324–359)

Докторска дисертација представља заокружену логичку целину у научном, стручном и методолошком смислу.

Увидом у евиденцију Факултета политичких наука и Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић” у Београду, утврђено је да до сада није брањена докторска дисертација под тим насловом.

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања у докторској дисертацији *Албански и мађарски сепаратизам као генератори политичког насиља у Југоисточној Европи* кандидата Зорана Малбашића је анализа основних и сложених облика политичког насиља које генерише сепаратизам, односно сецесионистичке тежње које се на подручју Југоисточне Европе различито испољавају у различитим друштвеним и економским околностима. Временски, истраживање кандидата обухвата период од настанка Албаније и савремене Мађарске, дакле од друге деценије двадесетог века, али и кључне догађаје из прошлости који су утицали на формирање албанске и мађарске експанзионистичке политике. Нарочиту пажњу кандидат је посветио периоду након 1989. године, као прекретнице у политичкој историји Европе и света, а које су се, како с правом примећује кандидат, на подручју Југоисточне Европе, која је са просторног аспекта у фокусу његовог истраживања, рефлектовале на изузетно драматичан начин.

Кандидат се определио за истраживање сепаратизма, као до сада у домаћој литератури недовољно истраженог феномена, с намером да овај сегментирани појам додатно истражи, али и истакне разлике у односу на бројне сличне феномене, попут федерализма, анексије и сл. У средишту пажње докторског рада кандидата Зорана Малбашића је оријентисати на истраживање сепаратизма који генерише политичко насиље, како институционализовано тако и оно неинституционално, кроз анализу

програмских начела формално организованих покрета и политичких партија, као и речевама тој изјава државних званичника и националистичких лидера у Албанији и Мађарској кроз историју до данас.

Полазећи од чињенице да не постоји слична компаративна студија која се бави анализом агресивних спољних политика Албаније и Мађарске, као и од значаја овакве анализе за безбедносну ситуацију у региону, кандидат је у свом истраживању спровео компаративну анализу мађарског и албанског сепаратизма и великодржавне политике, односно активности мађарског и албанског државног врха и њихова синхронизованост са панмађарским и паналбанским организацијама у дијаспори, тачније земљама окружења. Анализа је вршена и кроз време, како у случају Мађарске, тако и у случају Албаније, чиме је кандидат постигао детаљнији увид у развој сецесионистичких идеја које до данас обликују спољне политике ове две државе.

Кандидат се определио да за предмет истраживања своје докторске дисертације узме комплексну тему, која је до сада само делимично истраживана у нашој науци, а никада из компаративне перспективе. Из увида у урађену дисертацију Комисија закључује да је кандидат при обради ове теме успешно пребродио бројне потешкоће те да је с аналитичким даром и ентузијазмом приступио истраживању политичких манифестација мађарског и албанског сепаратизма као генератора политичког насиља у региону. Кандидат је у свом раду доследно спровео компаративну анализу политичког деловања сепаратиста из ове две земље, и изложио логички исправно изведене импликације своје анализе. У настојању да допринесе научном разумевању сепаратизма, кандидат Зоран Малбашић даје преглед његових различитих дефиниционих одређења, анализирајући уједно и његов однос са другим сродним појавама

Научни циљ истраживања кандидата Зорана Малбашића јесте научна дескрипција и класификација врло слојевитог појма сепаратизам, његово одређење и систематизација знања о политичком насиљу које сепаратизам генерише. Кандидат је настојао да укаже на узрочне односе између сецесионистичких идеја и одређеног политичког понашања, односно испољавања одређених облика политичког насиља у посматраном региону. Кандидат је у свом раду указао и на појавне облике сецесионистичких тежњи, односно препознавање и дефинисање опасности које оне са собом носе. У том смислу, истраживање кандидата је усмерено

на политичке услове, односно на идејно-политичку климу која доводи до развоја сепаратистичких идеја.

Друштвени циљ истраживања кандидата Зорана Малбашића односи се на јасно дефинисање друштвених, политичких, социјалних и економских околности у којима сепаратизам генерише политичко насиље и указивање стручној и безбедносној заједници на опасности које сепаратистичке тежње са собом носе, а које се манифестују како на унутрашњем, тако и на међународном плану. С обзиром да је Република Србија на посредан, али и непосредан начин погођена албанским и мађарским сепаратистичким и великодржавним тежњама, значај овог истраживања за домаћу академску и безбедносну заједницу огледао би се у томе да се сазнања до којих се дошло на што адекватнији начин укључе у постојећи научни фонд везан за овај проблем, али и да се приближе ширем аудиторијуму.

Увид у дисертацију показује да је кандидат свој истраживачки проблем схватила динамички, као комплексну друштвену појаву, тачније као феномен који настаје, развија се и стално мења своје појавне облике. У свом истраживању кандидат је дошао до низа иновативних закључака, изложених прегледним и јасним научним стилем. Вишеструка сложеност предмета научног проучавања захтевала је од кандидата детаљно изучавање његове структуре, као и специфично проучавање других, такође комплексно структурираних феномена који су разноликим међусобним везама и односима условно обједињени у једну динамичку појаву.

У складу са оваквим, динамичким одређењем предмета истраживања кандидат се одлучио да примени адекватне методе за њено проучавање. На тај начин, резултати његовог истраживања огледају се у стицању нових сазнања, уз помоћ којих је могућ допринос решавању актуелних проблема везаних за практичну делатност надлежних органа у супротстављању појвним облицима политичког насиља које сепаратизам генерише. Сечена сазнања доприносе дефинисању одређених смерница и правила за рад надлежних органа.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У својој докторској дисертацији кандидат Зоран Малбашић пошао је од две основне хипотезе формулисане на следећи начин:

1. Сепаратистичка настојања државних и недржавних субјеката у Републици Албанији и Мађарској представљају један од кључних генератора институционализованог и неинституционализованог политичког насиља у овим државама и њиховом окружењу, односно у готово читавој Југоисточној Европи.

2. Сепаратизам генерише различите облике политичког насиља у зависности од степена друштвено-економског развоја и нивоа развијености демократских институција.

Ове две хипотезе кандидат је конкретизовао кроз низ посебних хипотеза:

1. Уколико је друштвено-економски и демократски развој у матичној држави већи, сепаратизам у посматраној држави ће бити институционални, односно генерисаће институционализовано политичко насиље.

2. Ако у матичној држави нису довољно развијене институције правне државе и демократског система, присутни сепаратизам ће бити неинституционалан и узроковаће неинституционализовано политичко насиље.

3. У албанској великодржавној политици доминантан је етнички концепт, који се базира на уједињењу територија настањеним лицима албанске националности, док је у мађарском случају акценат на интегралној верзији овог феномена, која инсистира на рестаурацији државе која би објединила све претпостављене историјске мађарске земље.

4. Сепаратизам је део националне стратегије у спољним политикама националистичких влада у Југоисточној Европи, нарочито у Албанији и Мађарској; великодржавне статегије не нестају током времена, већ су адаптивилне и трансформишу се у зависности од политичких и економских околности у земљи и окружењу.

Побројане посебне хипотезе представљају истраживачки оквир у оквиру ког је кандидат верификовао научна сазнања о сепаратизму као генератору политичког насиља и његовим последицама по регио Југоисточне Европе. Истовремено, кандидат је успео да кроз непосредно истраживање, на основу доступне научне, стручне и друге расположиве грађе систематизује и допуни досадашња сазнања по том основу.

Комисија констатује да је кандидат научно потврдио како своје основне хипотезе тако и из њих изведене посебне хипотезе што указује на ваљан истраживачки приступ.

Комплексност предмета истраживања и хипотетичког оквира изискивали су коришћење великог броја општих научних и основних посебних метода, као и комбиновање приступа и методских поступака. Кандидат се превасходно користио институционалним приступом, и то у оном делу рада у коме анализира деловање институција, интеракцију институција и појединаца, али и утицај политичких институција на понашање актера. Анализирајући правила како формалне организације власти, тако и неформалне процедуре у посматраним друштвима, овај приступ је омогућио кандидату да на адекватан начин докаже да правна држава и демократија не укидају сепаратизам, већ утичу на његову трансформацију, односно институционализацију, а на тај начин утичу и на политичко насиље, које се у државама са вишим степеном демократског развоја јавља у институционализованим формама.

Како би потврдио каузалитет између сепаратистичких настојања и политичког насиља, кандидат је користио принцип историзма, којим је настојао да докаже како свако политичко понашање, односно политичка појава, имају своје корене у историји, те да се та понашања и појаве временом развијају, модификују и испољавају у мањем или већем обиму.

Кандидат се користио и *хипотетичко-дедуктивном методом*, како би разграничио поједине форми политичког насиља које се јављају у посматраном региону, и критички сагледао постојећа сазнања о предмету истраживања. У свом истраживању кандидат Зоран Малбашић се користио и *методом моделовања*, јер је анализирао идеје, захтеве, тежње и друге појмове из категорије идеализованих модела, с обзиром да су и сами политички програми такође модели понашања. Нарочито је значајна употреба *компаративне методе* са акцентом на везу сецесионистичких тежњи и политичког насиља у Мађарској, односно Републици Албанији, коју је кандидат користио како би поредио врсте и појавне облике политичког насиља инспирисаног експанзионистичким тежњама у ове две земље, те на тај начин установио сличности и разлике између анализираних феномена са циљем успешног уобличавања нових сазнања на овом пољу. У питању су две земље које као независне државе егзистирају приближно исти временски период, с тим да

је прва настала као резултат војног пораза, док је друга настала као последица регионалног сукоба на почетку 20. века. Обе државе су етнички врло хомогене, неколико деценија биле су део Варшавског пакта, да би након распада овог савеза знатно другачијим темпом кренули у обимне друштвено-економске реформе. На примеру ове две земље кандидат је настојао да потврди генералне и посебне хипотезе, односно да пронађемо везу између степена демократског и економског разоја и појавних облика политичког насиља узрокованог сепаратистичким тежњама.

За прикупљање података о предмету истраживања кандидат је користио анализу садржаја докумената, односно теоријске анализе односа сецесионизма и других сродних феномена, службена документа-законе, уредбе и сл., акциона документа, односно програмска начела идеолошко-политичких формација која пропагирају сецесионистичке тежње, новинске чланке с тим у вези, изјаве званичника посматраних организација и њихова пропагандна документа, декларације, резолуције, програмске оријентације и стратегије националне безбедности. Квантитативном и квалитативном анализом садржаја ових докумената кандидат је настојао да потврди чињеницу да сепаратизам, као категорија друштвено-политичке стварности у свакој од појединачно анализираних држава има заједничко својство, које се у овом случају кроз различите форме политичког насиља манифестује као претња по регионалну безбедност. С тим у вези, кроз сагледавање односа институција посматраних држава, али и односа званичника водећих политичких партија и јавног мњења у Републици Албанији и Мађарској кандидат је настојао да утврди да ли њихове актуелне државне политике позитивно или негативно делују на настанак, модификацију и ширење великодржавне идеје које узрокује институционализовано, односно неинституционализовано политичко насиље. Другим речима, у докторском раду кандидата Зорана Малбашића, сепаратизам је био независна варијабла која се посматрала у различитим друштвеним, економским и политичким условима, док су различити облици политичког насиља били зависне варијабле, односно чиниоци политичког понашања који су последица сепаратистичких акција.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Докторска дисертација кандидата Зорана Малбашића на тему *Албански и мађарски сепаратизам као генератори политичког насиља у Југоисточној*

Европи структурно је подељена на увод, пет поглавља, закључак и библиографију. Свако поглавље се дели на више одељака, а сваки одељак има више пододељака. У *Уводним разматрањима*, посматрано са методолошког становишта, проблем је формулисан коректно, као и предмет истраживања, његови циљеви и задаци, друштвени и научни значај истраживања, одређене су методе истраживања које су сасвим примерене постављеном задатку и утврђен значај и научна оправданост одабраног предмета истраживања.

Прво поглавље докторске дисертације кандидата Зорана Малбашића носи наслов *Одређење појма сепаратизам*, које је посвећено дефинисању, односно појмовном одређењу сепаратизма, где су у обзир узете бројне академске одреднице овог феномена. Такође, у овом поглављу представљене су и врсте сепаратизма и великодржавне политике које узрокује, његови узроци, али и стратегије којима се служе групе које испољавају сецесионистичке тежње. У овом делу рада направљена је и дистинкција између сепаратизма и сродних феномена, а све у циљу како би се овај појам што прецизније и слојевитије дефинисао.

Друго поглавље, под насловом *Политичко насиље*, обухвата шест потпоглавља. У њима кандидат најпре одређује појмове насиља и политичког насиља, однос политичког насиља и етничких конфликта, релацију политичког насиља са сродним појмовима попут моћи и силе. Затим кандидат детаљно обрађује везу политичког насиља и институција, што је од нарочитог значаја за његово касније разматрање степена институционализованости политичког насиља порузрокованог сепаратизмом. У наредном потпоглављу кандидат је обрадио узроке, врсте и појавне облике политичког насиља, а на ову анализу наставља се његово разматрање односа појединих облика политичког насиља и сепаратизма. При томе је нарочиту пажњу кандидат посветио политичким убиствима и атентатима, диверзијама, насилним нередима, немирима и демонстрацијама, тероризму, герили, устанку, војној интервенцији и рату, методолошки коректно се крећући од основних ка сложеним облицима насиља, и од мање масовних и по последицама озбиљних ка онима који су масовнији и потенцијално деструктивнији.

Треће поглавље докторске дисертације Зорана Малбашића односи се на историјски развој феномена сепаратизма, као и на елаборацију савремених конфликта са сецесионистичким потенцијалом. Посебна пажња посвећена је анализи специфичних појавних облика овог феномена (тзв. *sui generis* сепаратизми),

који се испољавају у ситуацијама када одређени народи немају своју матичну државу, али зато имају јасно изражену намеру да све припаднике сопственог етноса окупе у јединствени политички и државно-правни оквир. Као најзначајније примере за ову врсту сепаратизма кандидат наводи Курде и Баске.

Четврто поглавље носи наслов *Студија случаја сепаратизма: Албански сепаратизам*. Ово поглавље кандидат је поделио на два потпоглавља, у којима хронолошким редом разматра прво историјски развој албанског сепаратизма, а затим и савремени албански сепаратизам и његове последице. У историјском делу, кандидат прво представља захтеве Призренске лиге и албанске устанке од 1878. до 1912. године, а затим и настанак албанске независне државе и сепаратизам у периоду између Првог и Другог светског рата. Наредни одељак је посвећен реализацији пројекта „Велике Албаније“ током Другог светског рата, а затим кандидат обрађује послератне албанске сепаратистичке акције у емиграцији и њихове везе са албанским националистима у Албанији и дијаспори. Овај сегмент рада кандидат закључује анализом последица демонстрација у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији 1968. године и масовним протестима на Косову 1981. године у контексту каснијег распада државе. Друго потпоглавље подељено је на три одељка у којима кандидат разматра настанак и деловање ОВК и сукоб на Косову и Метохији, конфликте на југу Републике Србије и у Македонији, и коначно, сумира своја разматрања кроз анализу албанске великодржавне политике у 21. веку и косовски сепаратизам као део решења коначног статуса албанске нације на Балкану.

Наредно, пето поглавље, методолошки доследно, доноси другу студију случаја. Под насловом *Студија случаја сепаратизма: Мађарски сепаратизам*, кандидат је кроз два потпоглавља поново изложио историјат мађарског сепаратизма и његове савремене форме. У историјском прегледу кандидат анализира историјат мађарског експанзионизма и формирање мађарског етнонационализма од досељавања Мађара у Панонију па до средине 19. века, а затим и мађаризацију у Угарској од Аустроугарске погодбе до краја Великог рата. Потом кандидат у посебним одељцима разматра улогу тријанонског мировног споразума и његову везу са мађарским сепаратизмом у међуратном периоду, као и мађарски сепаратизам у периоду социјализма и његово поновно буђење крајем 20. века. Друго потпоглавље посвећено је променама у политици Мађарске након слома социјализма, које су превасходно у вези са њеним придруживањем Европској унији. Стратегија

националне безбедности Мађарске, указује кандидат Зоран Малбашић, истакла је чланство земље у ЕУ и НАТО као темељ мађарске безбедности, у којој би на адекватан начин требало да партиципирају и припадници мађарског народа ван матице, чиме је однос са мађарском дијаспором нарочито добио на значају. Сличну улогу играли су Закон о мађарском држављанству усвојен 2010. године, као и Устав из 2011. Паралелно са овим променама правног оквира у Мађарској су се интензивирале тенденције ка рехабилитацији осуђених злочинаца из Другог светског рата, попут Хортија.

Последње, шесто поглавље докторске дисертације Зорана Малбашића насловљено је *Практичне импликације резултата истраживања и закључна разматрања*. У њему кандидат укратко сумира сазнања до којих је дошао у претходним сегментима рада. Констатујући да од последње деценије двадесетог века политичко насиље узроковано етничким нетрпељивостима и сепаратистичким претензијама поприма готово епидемијске размере и узрокује наднационалну политичку нестабилност и поновно успостављање глобалне трке у наоружању. За разлику од хладноратовског периода, овог пута је то трка са повећаним бројем актера, а без ексклузивитета у наоружању. Као једну од основних карактеристика првих „постхладноратовских” деценија кандидат издваја етничку диференцијацију и неједнакост, и мешање страних држава у унутрашња питања суседа, што види као основне предуслове за појаву сепаратистичких активности и политичког насиља које оне са собом носе. Кандидат Зоран Малбашић закључује да је етнички непотизам, као протезирање права одређене етничке групе, односно преференцијализација једног етноса у односу на друге етничке групе који деле исти животни простор, државну територију или област, тренд који је и даље присутан како у свету тако и у региону који је предмет његовог истраживања. С тим у вези, указује кандидат, етничка политичка мобилизација инспирисана сепаратистичким аспирацијама јавља се у готово свим друштвима, демократским и ауторитарним системима, унитарним државама и федерацијама, републикама и монархијама, те стога, не може бити говора о „пожељном” облику државног уређења који би у потпуности елиминисао етничке напетости и политичко насиље узроковано сепаратистичким тенденцијама. Анализирајући сепаратизам у посматраним државама, кандидат закључује да је оно што их разликује манифестација различитих врста политичког насиља. Услед недостатка адекватних демократских институционалних аранжмана, закључак еј

кандидата Зорана Малбашића, сепаратизам се у албанском случају манифестује махом у неинституционалним формама политичког насиља, што је у мађарском случају ређи случај, јер се ова појава углавном испољава у институционално легитимнијим формама, управо због знатно већег степена друштвено-економског развоја, али и пуног чланства у наднационалним институцијама. Друга значајна разлика између албанског и мађарског сепаратизма лежи у чињеници да је у албанском случају сепаратизма доминантан етнички концепт, док је основна мађарска стратегија везана за интеграциону верзију сепаратизма.

Са друге стране, као кључну сличност између два посматрана сепаратизма кандидат издваја етничко демографски фактор у Републици Албанији и Мађарској, јер оне представљају етнички и лингвистички изузетно хомогене земље, са огромним процентом већинског становништва, тако да се етничка униформност, односно недостатак респектабилне мањинске групе у посматраним случајевима може посматрати као услов за појаву сецесионистичких претензија.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Методолошку основу овог рада чини теоријско истраживање које је у великој мери засновано на минуциозној анализи садржаја докумената, научне и стручне литературе еминентних домаћих и страних аутора, као и једног броја правних аката и извештаја који се односе на поједине аспекте предмета истраживања.

Да би се квалитетно, из компаративне перспективе, проучио мађарски и албански сепаратизам у улози генератора насиља у југоисточној Европи, неопходно је било да се истраже појмовна одређења сепаратизма, као и да се идентификују и класификују његове најрелевантније савремене теоријске обраде, што је кандидат успешно и учинио. Управо је конструисање аналитичког појма сепаратизма, који функционише и на теоријском и на операционалном нивоу, један од кључних научних доприноса докторског рада Зорана Малбашића. Прилаз одабраној теми из компаративног угла, уз изузетно добро аргументовано образложење због чега су одабране баш две посматране државе, такође је допринос домаћој науци.

Из наведеног произилази да је на основу теме, којом се као с предметом овог истраживања кандидат бавио, било неопходно поставити низ основних питања и пратећих подпитања, као што су пре свега:

- Шта се у савременој научној литератури подразумева под појмом сепаратизма, који су узроци овог феномена и како га појмовно разграничити од сродних појава
- Какав је однос између политичког насиља и етничких конфликта
- Како историјски развој сепаратизма утиче на актуелне конфликте са сепаратистичким потенцијалом

и на њих свакако дати и ваљане одговоре, што је кандидат веома успешно и урадио.

Комисија је установила да је кандидат Зоран Малбашић, на основу коректно дефинисаног проблема, предмета, циљева и хипотеза истраживања на задату тему, остварио у свом докторском **раду следеће резултате и научни допринос:**

Кандидат је изабрао веома значајну и актуелну тему која је у Србији мало истраживана и аргументовано је указао на потребу да се из компаративне перспективе сагледа улога албанског и мађарског сепаратизма као генератора политичког насиља у региону. Поред већ поменутог аналитичког одређења сепаратизма, научни допринос докторске дисертације огледа се и у минуциозној анализи успеха, односно неуспеха сепаратистичких тенденција, указујући с правом да евентуална инкорпорација отцепљене територије матичну државу ретко када ствара хомогену, стабилну државу сукцесора, а такође не редукује конфликт, насиље и репресију према етничким мањинама које су се након успешне сепаратистичке акције нашле са друге стране границе. У том смислу, исправно закључује кандидат, сепаратизам и експанзионизам далеко су од идеалног начина за исправљање граница, јер не постоје истински правична раздвајања међу државама и народима којима ће вечно бити задовољне све стране које су због тих граница углавном и биле у конфликту. Кроз своје истраживање кандидат је успешно показао да се етнички конфликти не могу посматрати само као унутрашње питање једне државе, него као и индикатор за међудржавне размирице, где је сепаратизам један од основних инструмената изазивања сукоба. Идентификација сличности и разлика између албанског и мађарског сепаратизма, која се огледа како у историјским догађајима који су их обликовали, тако и у њиховим манифестацијама и облицима политичког насиља које генеришу, представљају још један значајан допринос науци.

Нарочито је значајно указивање кандидата да би успешна експанзионистичка кампања у Републици Албанији и Мађарској евентуално могла произвести проблематични племенско-религијски дисбаланс (у Албанији због вековног антагонизма Тоска и Гега), односно културолошки расцеп након уједињења (у Мађарској, због различитих културолошко-политичких околности којима су били изложени припадници мађарске националне мањине у државама мађарског окружења последњих сто година). Стога, кандидат сматра да би религијске, племенске, културолошке али и идеолошко-политичке разлике унутар етнички хомогене групе могле утицати на деескалацију експанзионистичких активности.

Научни допринос докторске дисертације кандидата Зорана Малбашића огледа се и у закључку, на основу изведене компаративне анализе две студије случаја, да је у албанском случају сепаратизма доминантан етнички концепт, који подразумева да Албанци имају право на све оне територије које су у значајној мери настањене припадницима овог народа, док је основна мађарска стратегија везана за интеграциону верзију сепаратизма, која инститира на поновном успостављању државне заједнице која би обухватила историјске мађарске границе, са народима који нису етнички Мађари, али који би кроз живот у оваквој земљи признали мађарску културно-политичку хегемонију.

Општији закључак кандидата да се сецесионистичке тенденције јављају у кризним временима, те да често служе политичким репрезентима у дневнополитичке сврхе и као идеално средство за одвлачење пажње са економских, политичких и идентитетских проблема, такође представља значајан научни допринос.

Комисија констатује да је у раду примарно коришћена референтна литература еминентних домаћих и страних аутора. Број цитата и приложени списак литературе доприносе уверењу Комисије да је кандидат имао у свом раду богате документационе изворе и добро одабрану библиографску теоријску подршку. Опредељење кандидата да се у свом истраживању користи референтном домаћом и страном литературом и другим документима, као и избор релевантних метода истраживања учвршћује закључак Комисије о свеобухватно исправној и модерној методолошкој усмерености кандидата.

6. Закључак Комисије

Докторска дисертација Зорана Малбашића под насловом „**Албански и мађарски сепаратизам као генератори политичког насиља у Југоисточној Европи**“ обрађује научно значајну и сложену проблематику, а постигнути резултати истраживања представљају запажен допринос у смислу ваљаног обухватања теме, с једне, и стварања могућности њеног даљег и дубљег сагледавања, с друге стране.

На основу анализе и критичке оцене докторске дисертације, Комисија једногласно закључује следеће:

- Докторска дисертација под напред наведеним насловом је урађена у складу са усвојеним пројектом и одобрењем Наставно–научног већа Факултета политичких наука.
- Докторска дисертација је резултат самосталног теоријског рада и спроведеног истраживања кандидата. У њој су систематизована постојећа научна сазнања о предмету истраживања и сазнања до којих се дошло спроведеним истраживањем. Она представља логичку и заокружену целину са свим неопходним елементима код овакве врсте писаних материјала, а посебно научних радова.
- Докторска дисертација Зорана Малбашића представља темељну и систематску компаративну анализу албанског и мађарског сепаратизма и њихових последица, и има низ особина озбиљно обрађеног докторског темата. У том погледу, дисертација представља теоријски допринос политичким наукама, али и наукама уопште.
- Докторска дисертација је писана разумљивим, једноставним, стручним језиком, као и рецептивно-адекватним стилем.
- Рад представља значајан научни допринос у образовно–васпитном смислу, као основа за даља истраживање у тој области.

7. Предлог Комисије

На основу укупне и критичке оцене садржаја докторске дисертације, чланови Комисије једногласно оцењују да докторска дисертација кандидата Зорана Малбашића под насловом „**Албански и мађарски сепаратизам као генератори**

политичког насиља у Југоисточној Европи“ представља оригинално и вредно научно дело, настало самосталним истраживачким радом, и да као такво има довољну теоријску и практичну вредност да би могло бити јавно брањено. Имајући у виду значај истраживања и проблематике, резултате истраживања и изведене закључке, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата Зорана Малбашића под насловом **„Албански и мађарски сепаратизам као генератори политичког насиља у Југоисточној Европи“** и једногласно се опредељује да

ПРЕДЛОЖИ

1. Да Наставно-научно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду прихвати позитивну оцену докторске дисертације Зорана Малбашића под насловом **„Албански и мађарски сепаратизам као генератори политичког насиља у Југоисточној Европи“** и одреди Комисију за одбрану докторске дисертације.

2. Да се стави на увид научној јавности оцењена докторска дисертација Зорана Малбашића и овај Извештај о оцени докторске дисертације да би се стекли сви услови за њену јавну одбрану.

У Београду,

21.04.2019.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

Проф. др Драгана Коларић

Проф. др Драган Симеуновић

Проф. др Ивана Дамњановић